

SPALANIE I SKŁADOWANIE ODPADÓW

Większość odpadów domowych w UE nie podlega recyklingowi: w 2013 w UE roku zutyliżowano około 57% stałych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych – średnio 275 kg na osobę [1]. Dwie główne metody utylizacji to składowanie i spalanie (z odzyskiem energii lub bez).

Choć obie metody znajdują się na dole hierarchii sposobów postępowania z odpadami, to uzyskiwanie energii w niektórych formach spalania plasuje się wyżej niż składowanie. Wadą tego rozwiązania jest utrata zasobów, które mogłyby zostać ponownie użyte w gospodarce.

Wiąże się ono także z powstawaniem wysoko skoncentrowanych toksycznych gazów oraz popiołów, które i tak trzeba unieszkodliwić. Dodatkowo występuje tu efekt blokady, jako że rentowność zakładów uzależniona jest od stałych dostaw odpadów resztkowych przez okres 20-30 lat.

Z punktu widzenia gospodarki o obiegu zamkniętym składowanie i spalanie odpadów są szkodliwe, ponieważ prowadzą do utraty materiałów, zwiększają zależność importową, a także hamują tworzenie nowych miejsc pracy i rozwój alternatywnych modeli biznesowych.

JAKA JEST SYTUACJA?

Zarówno spalanie, jak i składowanie odpadów są regulowane na poziomie UE [2]. Prócz tego stanowią przedmiot dokumentów referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych technik (BREF), których celem jest ustandaryzowanie wymogów dla odnośnych zakładów w Europie i ograniczenie ich wpływu na środowisko.

Rozwój obu metod nie przebiega jednak tak samo. W latach 2009-2013 poziom spalania stałych odpadów komunalnych zwiększał się szybciej niż poziom recyklingu, podczas gdy składowanie było stopniowo ograniczane. Oznacza to, że jak dotąd redukcja składowania była bardziej korzystna dla sektora spalania niż recyklingu [3].

Obecna polityka wciąż faworyzuje spalanie. W 2012 roku 20 państw członkowskich wprowadziło podatki od składowania, ale tylko 8 zajęło się kwestią spalania [4]. Co więcej, opłaty za spalanie wszędzie były niższe niż podatki od składowania. W rezultacie w szeregu raportów zwrócono uwagę na ryzyko wystąpienia nadmiernej mocy spalania odpadów w całej Europie [5].

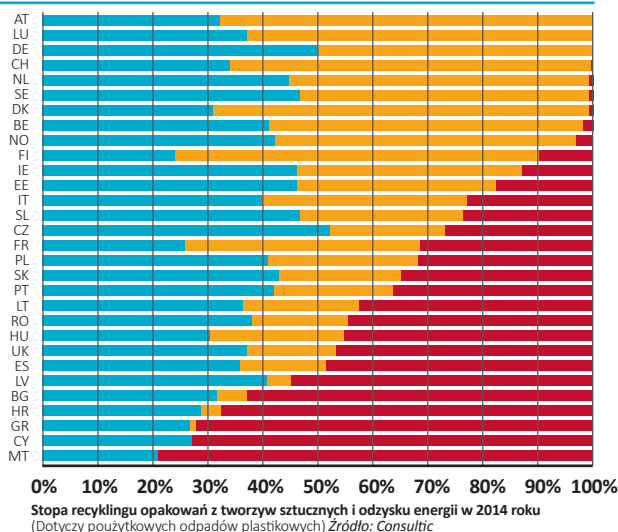
Teraz konieczne jest wyraźne ograniczenie składowania i spalania odpadów, zwłaszcza nieprzetworzonych oraz nadających się do recyklingu i kompostowania, nawet jeśli można z nich odzyskać energię.

FAKTY I LICZBY

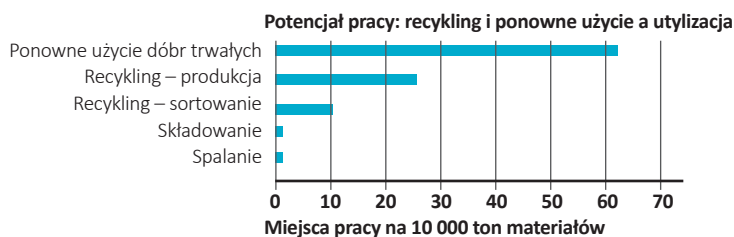
A Spalanie i składowanie odpadów zagraża recyklingowi tworzyw sztucznych. Większy poziom spalania to także mniejszy recykling tworzyw sztucznych.

■ Stopa recyklingu ■ Stopa odzysku energii ■ Stopa składowania

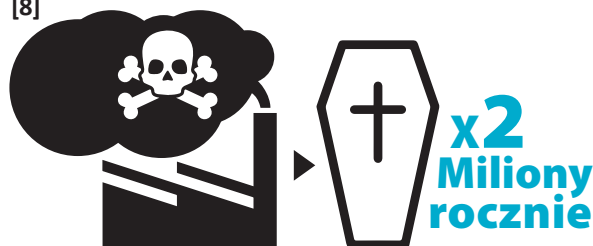
B Ponad 90% składowanych i spalanych materiałów może zostać ponownie wykorzystanych, poddanych recyklingowi lub kompostowaniu. [6]

C Ponowne użycie i recykling zapewniają więcej nowych miejsc pracy niż spalanie i składowanie. [7]

D Najdrobniejsze cząstki, w tym te generowane w spalarniach (np. PCB, dioksyny i furany), rocznie są przyczyną ponad 2 milionów zgonów na całym świecie. [8]

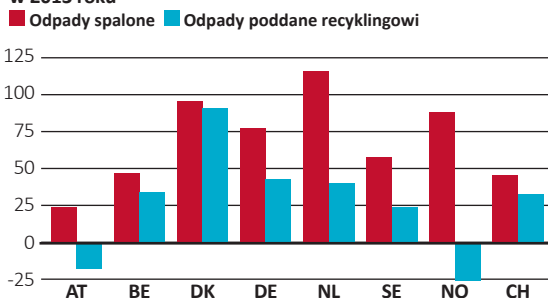

STUDIA PRZYPADKU

Sam zakaz składowania to za mało. [9]

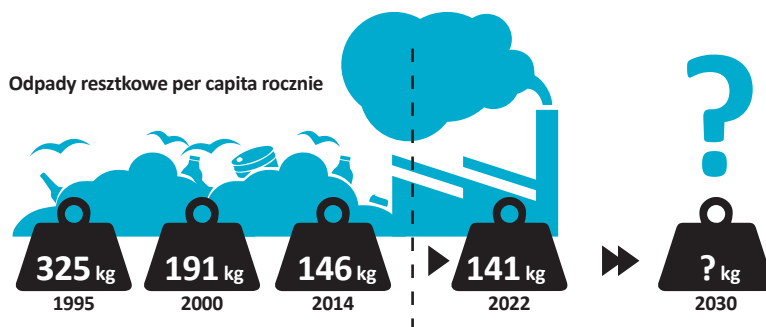
Zakazy składowania zostały wprowadzone w siedmiu krajach Europy. Coraz więcej faktów przemawia za tym, że tego typu środki zamiast pobudzać recykling zwiększają poziom spalania nastawionego na odzysk energii. Nie ma też mowy o zapobieganiu powstawaniu odpadów i ich ponownym użyciu, zwłaszcza tam, gdzie władze lokalne są zobligowane na mocy kontraktów do dostarczania spalarniom minimalnej ilości odpadów. W **Austrii i Norwegii** zakazy składowania przełożyły się wręcz na obniżenie stóp recyklingu.

% Różnica pomiędzy ilością odpadów spalonych/poddanych recyklingowi w roku poprzedzającym wprowadzenie zakazu i w 2013 roku

Najlepszym sposobem ograniczania składowania i spalania jest zmniejszenie ilości odpadów resztkowych

Rząd flamandzki z powodzeniem zwiększył stopy ponownego użycia i recyklingu dzięki ograniczeniu składowania i spalania poprzez podniesienie opłat i podatków. Jednocześnie we Flandrii wprowadzono zakaz składowania i spalania tak dla odpadów segregowanych, jak i niesortowanych [10], dzięki czemu uzyskano najwyższe stopy recyklingu i kompostowania w Europie oraz zmniejszono ilość odpadów resztkowych [11]. Region osiągnął swój cel maksymalnej ilości 150 kg odpadów resztkowych na osobę rocznie, co jest najniższą wartością w Europie. Kolejny cel to 141 kg w 2022 roku [12]. Podobne działania są szansą na dalsze zmniejszanie tej liczby, a co za tym idzie, ograniczanie utylizacji odpadów w spalarniach i na składowiskach.

ZALECENIA POLITYCZNE

- Wprowadzenie zakazu składowania i spalania odpadów nieprzetworzonych do 2020 roku oraz odpadów nadających się do recyklingu do 2025 roku. Za przetwarzanie uważa się co najmniej stabilizację odpadów organicznych i segregację mieszanych odpadów komunalnych
- Wyznaczenie celu stopniowego zmniejszania maksymalnej ilości odpadów resztkowych do 50 kg na mieszkańca w okresie od 2020 do 2030 roku
- Wymaganie od państw członkowskich stopniowego podnoszenia podatków od składowania i spalania w ramach procesu zgłaszania krajowych planów zarządzania odpadami do Komisji Europejskiej
- Zakaz przyznawania funduszy UE dla nowych składowisk i spalarni
- Bardziej restrykcyjne BREF dla składowisk i spalarni
- Uniemożliwienie zawierania umów na budowę zakładów utylizacji i przetwarzania odpadów, które wymuszają stałe dostawy
- Państwa członkowskie nie powinny wliczać odzysku energii z nieprzetworzonych odpadów do osiągnięć w zakresie energii odnawialnej
- Promowanie systemów ogrzewania opartych na wielu źródłach, zwłaszcza odzysku ciepła z przemysłu, a także blokowanie funduszy dla systemów polegających wyłącznie na energii z odpadów

DALSZE INFORMACJE

Proces tworzenia BREF dla spalania – <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/wi.html>
 Proces tworzenia BREF dla przetwarzania odpadów – <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/wt.html>
 Zero Waste Europe – www.zerowasteurope.eu
 The Potential Contribution of Waste Management to a Low Carbon Economy; Hogg and Ballinger; *Economia*; październik 2015
 Global Alliance for Incinerator Alternatives – www.no-burn.org

